

Tô Hiến Thành

Tô Hiến Thành người đất Ô Diên (nay là xã Hạ Mỗ, huyện Đan Phượng, Hà Tây), sống khoảng từ nửa sau thế kỷ 12 đến đầu thế kỷ 13. Từ nhỏ, Tô Hiến Thành đã có tiếng là người thông minh cương trực, văn võ đều hay. Tương truyền, khi mới ra làm quan, ông thường lui về thăm viếng quê nhà. Vùng Ô Diên quê ông có một miếu thờ. Mọi người đều tôn sùng là rất thiêng. Thấy lạ, ông để tâm xem xét. Một hôm, bất ngờ ông bắt gặp một người lấy cắp cái áo của một nhà trong làng. Chủ nhà này vốn rất mê tín uy linh vị thần miếu nọ, tất sẽ đến kêu cầu; biết vậy, ông lặng thinh theo dõi. Quả nhiên, người mất của đem đồ lễ rất hậu đến vái lạy. Xin thần miếu tìm giúp kẻ gian để đòi lại của. Nhưng mất tiền mua đồ lễ mà áo vẫn chẳng về, người dân kia đâm bực mình, đem chuyện ấy ta thán với bà con trong làng. Bấy giờ, ông mới kể rõ sự tình cho mọi người biết và bảo :

- Thần miếu vô tích sự thì đập bỏ lư hương, đóng cửa lại. Thờ cúng làm gì nữa!

Mọi người nghe theo

Khi làm quan trong triều, tài văn võ kiêm toàn và đức tính cương trực, vị nghĩa của ông khiến các bạn đồng liêu kiêng nể và vua Lý tin dùng. Dưới triều Lý Anh Tông, ông được phong đến chức thái phó và thái úy. Khi sắp mất, Anh Tông đã gọi riêng ông đến bên long sàng di huấn cho ông làm Thái sư phụ chính, căn dặn ông phải hết lòng phò tá Thái tử Cáp ở ngôi vua. Anh Tông mất. Ông làm đúng di huấn của Anh Tông, dốc sức giúp rập vua mới còn nhỏ tuổi. Vợ vua Anh Tông là Hoàng Thái hậu muốn bỏ thái tử Cáp mà

lập thái tử Long Xưởng là người vì hư đồn, đã bị truất quyền nối ngôi. Ông cương quyết không nghe. Hoàng Thái hậu mới cho người mang lễ vật vàng bạc rất hậu đến biếu bà họ Lã, vợ Tô Hiến Thành, ý đồ mượn tay vợ để thuyết phục ông. Ham của, vợ ông nhận lời. Ngày đêm, bà ráo riết tìm mọi dịp ỏn thót, lôi kéo ông. Ông vẫn nhất định không nghe. Sau thấy vợ nói mãi, ông mới bực mình nói thẳng:

- Kẻ làm quan phải vâng mệnh vua. Tiên đế đã có di huấn cho ta, lẽ nào ta lại vì háms lợi mà trái lệnh vua. Nếu ta làm điều bất trung bất nghĩa ấy, sau này ta còn mặt mũi nào nhìn tiên đế dưới suối vàng nữa.

Suốt thời kỳ làm quan trong triều, ông luôn giữ tính cương trực, trọng nghĩa khinh tài, một lòng trung thành vì dân, vì nước. Trước những xáo động dữ dội do bọn quí tộc phong kiến thói nát gây nên, ông vẫn vững như cột đá giữa dòng, mưu trí chống đỡ, giữ cho việc nước việc dân khỏi bị bọn gian thần lũng đoạn. Khi Tô Hiến Thành bệnh nặng, có viên Tham tri chính sự trong triều là Võ Tán Đường luôn lui tới chăm sóc ngày đêm hầu hạ thuốc men. Nhiều người khác cũng hay đến thăm ông. Duy có quan Giám nghị đại phu là Trần Trung Tá vì công việc triều đình bề bộn nên ít đến.

Bệnh nặng, ông sắp mất. Hoàng Thái hậu mới hỏi ông:

- Một mai, tướng công qua đời, lấy ai nối nghiệp.

Không đắn đo, ông trả lời luôn:

- Giám nghị đại phu Trần Trung Tá.

Thái hậu rất ngạc nhiên mà rằng:

- Võ Tán Đường hết lòng phục dịch tướng công sao tướng công không tiến cử. Lại đi tiến cử Trần Trung Tá là người ít ra vào thăm viếng tướng công?

Ông đáp:

- Xem trong triều, chỉ có Trần Trung Tá là người làm được việc lớn nên tôi tiến cử. Nếu Thái hậu hỏi người giỏi việc hầu hạ, tôi sẽ tiến cử Võ Tán Đường.

Thái hậu chịu ông là phải.